

Teksti Maria Loikkanen

Markku Nieminen: Vienan satuja
SKS 2004. 127 s.

Starinoita Vienasta

Tässä on arvokas kirja: *Vienan satuja* – kokoelma vanhan ajan Vienan Karjalan starinoita eli satuja, joita Markku Nieminen on koonnut vienankarjalaisilta sadunkertoilta 1980- ja 1990-luvuilla. Vienan satuja on komea kirja, jossa starinat esitetään lukijalle osittain värikuvituksen ja osittain mustavalkoisen kuvituksen kanssa. Kuvitus on yksityiskohtaista ja kaunista sekä hyödyllistä: monessa starinassa on vienankarjalaisia sanoja, jotka saattavat tuntua suomalaiselle lukijalle vierailta. Näin muun muassa Nieklan, oravan ja kintaan starinassa; kuvituksen avulla vieraat sanat aukeavat helpommin. Starinat itsessään rakentuvat perinteiselle saturakenteelle, joka noudattaa selkeästi tiettyä kaavaa. Joukossa on starinoita köyhien mökkien pojista, jotka lähtevät maailmalle elantoon etsimään, köyhien mökkien tytöistä, jotka joutuvat syöjättärien kynsiin, tsaarin pojista, jotka etsivät morsianta, tai starinoita eläimistä, jotka tarjoavat matkamiehelle apuaan. Useimmat starinat etenevät tiettyjen vaiheiden kautta ennakoitavissa olevaan lopputulokseen. Vladimir Proppin analyysi kansansatujen morfologiasta tulee väistämättä mieleen, kun köyhän talon tuhkimuksesta tuleekin sankari, tai kun köyhän perheen työstä tuleekin tsaarin pojan morsian. Loppu hyvin, kaikki paremmin. Vienan starinoissa erityisen mukavia ovat kuitenkin kertojien äänet sekä kansakieliset riimitykset, joita on sisällytetty muutamaiin starinoihin – näiden kautta tulee konkreettisesti esille satujen vienalainen historia. Starinat muistuttavat myös perinteisiä suomalaisia kansansatuja, esimerkiksi Raul Roineen satuja. Näin muun muassa Tsylykormelitsa eli satu savipojasta joka ahmi kaiken, satu pojasta ja kissasta tai satu Kolmesta puusta ja kolmesta pojasta. Vienan sadut ovat hyvän mielen lukemista, joita – kuten Markku Nieminen toivoo – olisi hyvä lukea ääneen. Hyvänä lisänä starinoille ovat teoksen jälkisanaset; sivun verran asiaa, jossa Markku Nieminen avaa lukijalle jonkin verran Vienan Karjalan starinoiden historiaa.